

چهارچوب DPSIR

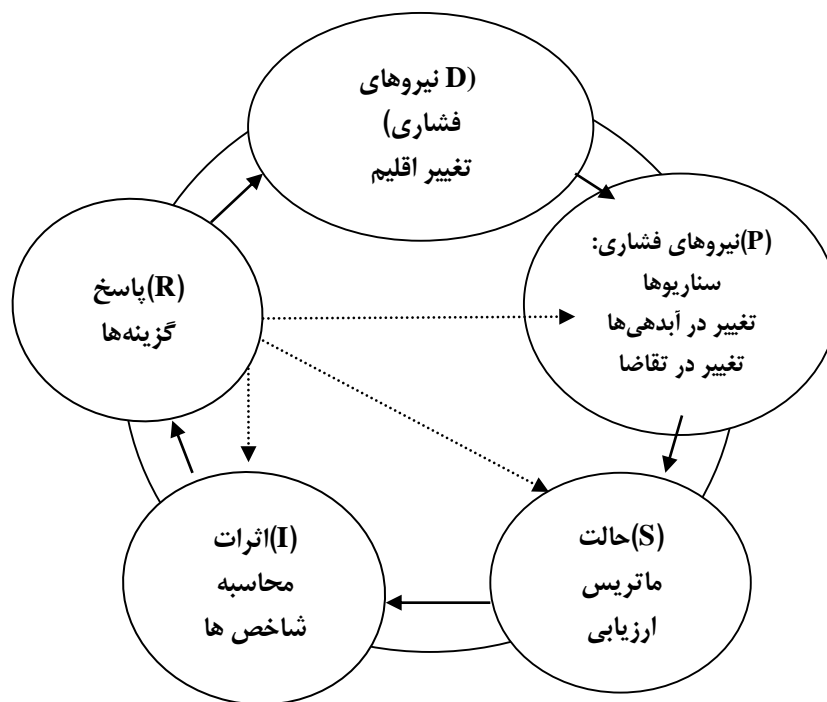
ایمپرس^۱ (2002) رویکرد DPSIR را به عنوان چهارچوب تحلیل فشارها و اثرات آن بر اساس دستورالعمل آب اروپا^۲ (2006) پایه‌گذاری کرد که یک مکانیزم کلی برای تحلیل مشکلات زیست‌محیطی بر اساس توسعه پایدار فراهم می‌کند و در آن نیروهای فشاری^۳ عموماً به وسیله سیاست‌های اجتماعی و اقتصادی دولتمردان و اهداف اجتماعی و اقتصادی آنها ایجاد می‌شود. فشارها^۴ راهی برای بیان آشفتگی‌های به وجود آمده در اکوسیستم هستند. این فشارها حالت^۵ محیط زیست را بهم می‌زند که اثرات آن در سلامتی انسان‌ها و اکوسیستم تأثیر^۶ می‌گذارد و جامعه برای پاسخ^۷ به این اثرات با سیاست‌های مختلفی از جمله وضع قوانین و گرفتن مالیات با آن برخورد می‌کند.

ایمپرس یک فرآیند چهار مرحله‌ای را برای ارزیابی پارامترهای DPSIR ارائه کرده‌است که عبارتند از:

- شناسایی و تعریف نیروهای فشاری
- شناسایی فشارها همراه با تأثیرات ممکن آنها بر روی وضعیت منابع و مصارف آبی
- ارزیابی تأثیرات ناشی از فشارها

شماتیکی از این فرآیند در 10 ارائه شده است.

1 IMPRESS
2 WFD
3 Driving Force
4 Pressures
5 state
6 Impact
7 Respond

شکل 1- روابط علت و معلولی تعیین شده در چهارچوب DPSIR در این رساله

1- پارامتر نیروهای فشاری (D) در رویکرد DPSIR

نیروهای فشاری ناشی از فعالیتهای اقتصادی-اجتماعی و اجتماعی-فرهنگی انسان‌ها می‌باشد. رشد جمعیت، تغییر اقلیم و برنامه‌های توسعه منابع آب برای بخش‌های شرب، صنعت و کشاورزی از جمله نیروهای فشاری هستند.

2- پارامتر فشار (P) در رویکرد DPSIR

افزایش سرعت شهرنشینی و صنعتی شدن آن‌ها و از طرفی کمبود آب در مناطق خشک و نیمه‌خشک از جمله پارامترهای فشار هستند. این پارامترها می‌تواند در قالب سناریو تعریف و تحلیل شود. مانند سناریوهای ادامه وضع موجود، خوش‌بینانه، بدبینانه و سناریوهای اقلیمی که با تغییرات در آینده و تقاضا حوضه را در واکنش به عوامل فشاری تحلیل کرده و پاسخ حوضه را در اجرای هر گزینه ارزیابی می‌کند.

4- پارامترحالت سیستم (S) در رویکرد DPSIR

در نتیجه فشار، حالت سیستم که وضعیت فعلی محیطزیست و شرایط کنونی را نشان می‌دهد تحت تاثیر قرار می‌گیرد و اجزای زیست‌محیطی شامل کیفیت هوا، آب و خاک و... در ارتباط با این فشارها قرار می‌گیرد. پارامترحالت سیستم با اجرای سناریوها تغییر می‌کند. به طور مثال در مدیریت منابع آب حوضه آبریز مقادیر شاخص‌های بدست آمده از هر سناریو در ماتریس ارزیابی حالت سیستم را به خوبی توصیف می‌کند.

5- پارامتر اثرات (I) در رویکرد DPSIR

پارامتر ارزیابی اثرات در رویکرد DPSIR با تعریف شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی میسر می‌باشد. این شاخص‌ها بر اساس ارزیابی کمی، گزینه و یا راهکار یا آلترناتیو ارائه شده برای حل مشکل حوضه آبریز را بررسی می‌کنند.

منبع: مریم حافظ پرست، شهاب عراقی نژاد. (1392). توسعه سامانه تصمیم‌یار برای مدیریت یکپارچه منابع آب در مقیاس حوضه آبریز (مطالعه موردی: حوضه آبریزارس)، پایان نامه دکتری، دانشگاه تهران، پردیس کشاورزی، گروه مهندسی آبیاری و آبادانی، کرج